

Konijnenlaan 47

Adres	Konijnenlaan 47
Postcode	2243 EP
Kadastraal nummer	F 9450
Naam	Heeshoeve
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	2
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis; schuilkelder
Oorspronkelijke functie	Wonen; schuilen
Datering/Bouwjaar	1915; 1938

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS uit 1915 met inbegrip van de uitbreidingen van later datum en de SCHUILKELDER in de achtertuin.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

C.P. Gunning was leraar en gaf de architect H.A.J. Baanders in 1915 opdracht tot het ontwerp van het landhuis aan de Konijnenlaan; het huidige rechterdeel van het huis. Rond 1922 werd het huis uitgebreid ter linkerzijde (noordzijde). Hierbij werd een traptoren met een meester metselwerk aangebracht en het nieuwe deel via een laag tussenlid verbonden met het oorspronkelijke huis. In de toren bevindt zich een herinneringssteen met de tekst: "G. van Aken J.W. van der Aa en M.J.E. van Gemert metselden dezen toren in het jaar 1922." Het meesterstuk is zeer bijzonder en de onderstaande beschrijving doet nauwelijks recht aan het bijzondere metselwerk. In 1934 werd de rieten dakbedekking van het oorspronkelijke bouwdeel vervangen door Romeanse pannen in opdracht van A. Sijthoff-Bresson. Mogelijk was de aanvrager de vrouw van Cornelis Sijthoff (1858-1929), directeur van de N.V. 'Rotterdamsch Nieuwsblad'. Hij trouwde in 1897 met L.M.J.A. Bresson en het is bekend dat Cornelis Sijthoff in Wassenaar gewoond heeft. Deze Sijthoff-Bresson gaf ook in 1938 opdracht voor de bouw van een schuilkelder, die zich nog steeds in de achtertuin van het huis bevindt. Deze langgerekte kelder loopt door onder het aangrenzende perceel. In de aanloop naar de oorlog gingen relatief veel villa-eigenaren (niet alleen in Wassenaar, maar bijvoorbeeld ook in Baarn) over tot de bouw van een particuliere schuilkelder. In 1961 werd het pand uitgebreid in opdracht van mr. W.J. Geertsema, toenmalig burgemeester van Wassenaar. De woning was zijn eigen woning; hij bewoonde niet de ambtswoning van de

Redengevende beschrijving gemeentelijk monument

gemeente. Hij is de naamgever van het huis, Heeshoeve. De uitbreiding vond plaats onder leiding van W. Vreede. In 1967 volgde nog een wijziging, net als in ca. 1970, toen na een brand herbouwen en herstelwerkzaamheden werden uitgevoerd. Bij de verbouwing in 1970 werd het tussenlid verhoogd en voorzien van een opbouw met kap. Sindsdien zijn de bouwdelen uit 1922 en uit 1915 niet meer als zelfstandige bouwdelen te ervaren. Ook werd in de tijd dat Geertsema burgemeester was onder het bouwdeel uit 1922 een bomvrije kelder onder het huis gerealiseerd om als schuilplaats te kunnen dienen. Dit was ingegeven door de dreiging van de Koude Oorlog. Mr. Willem Jacob Geertsema (1918-1991) was een liberale politicus die vanaf de oprichting in 1948 een vooraanstaand lid was van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Hij maakte in de jaren vijftig deel uit van de VVD-fractie van de gemeente Leiden en werd daarna burgemeester van Warffum. Vervolgens was hij rijksambtenaar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tegelijkertijd was hij gemeenteraadslid in Den Haag. Daarna combineerde hij het Tweede Kamerlidmaatschap met zijn functie als burgemeester van Wassenaar: van 1961 tot 1971 was hij hier burgemeester. Na deze periode was hij fractieleider, politiek leider en lijsttrekker bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1971. Na de verkiezingen werd hij minister in het kabinet Biesheuvel. In 1973 werd Geertsema benoemd tot Commissaris van de Koningin in de provincie Gelderland, waar hij tot aan zijn pensionering in 1983 bleef. In die tijd woonde hij met zijn echtgenote, kunsthistorica Adolphine Schoonenberg (geb. 1921) op Middachten in De Steeg en was het huis in Wassenaar verhuurd. In 1984 keerde het gezin terug naar Wassenaar en was Geertsema enkele jaren lid van de Eerste Kamer.

Over de architect

Herman Ambrosius Jan Baanders (1876-1953) maakte samen met zijn broer Jan Baanders (1884-1966) deel uit van een Amsterdams architectengeslacht waarvan Herman Hendrik Baanders (1849-1905) de grondlegger was.

De beide broers genoten onderwijs aan de Industrieschool van de Maatschappij voor de Werkende Stand. Herman werkte vervolgens bij zijn vader en bij P.J.H. Cuypers. In 1906 werd hij zelfstandig architect en associeerde zich in 1911 met zijn broer. Zelden is bekend wie van beiden een ontwerp maakte, omdat de tekeningen doorgaans van beider signatuur werden voorzien of alleen de naam van het bureau vermelden. In het geval van Heeshoeve werd ondertekend met H.A.J. Baanders. Samen waren ze onder meer verantwoordelijk voor vele kantoor- en woonhuisverbouwingen in de hoofdstad en voor talrijke nieuwe woningen, onder andere in het kader van het Uitbreidingsplan (1917) van H.P. Berlage voor Amsterdam-Zuid. Ook schreven ze het Vondelparkpaviljoen (1915-1919), het Amsterdams Lyceum (1918) en het kantoor van de Algemeene Friesche op hun naam. Landhuizen en villa's ontwierpen ze vooral in Bloemendaal, Aerdenhout en het Gooi. De praktische en op de Amsterdamse school geïnspireerde architectuur viel bij de gegoede burgerij in de smaak. Daarnaast ontwierp Architectenbureau Baanders de beambten- en arbeiderswoningen voor de Oranje Nassaumijnen te Heerlen (1912-1920) en het Tuindorp Heyplaat voor de Rotterdamse Droogdokmaatschappij te Rotterdam (1914-1918). Herman Baanders maakte evenwel het ontwerp voor het hoofdkantoor en de werkplaatsen van de maatschappij. Zo ook voor het kantoorgebouw Levensverzekeringsmaatschappij 'Arnhem' te Arnhem (1916).

In hetzelfde jaar ontwierp de architect het landhuis De Heeshoeve aan de Konijnenlaan in Wassenaar, dat met zijn asymmetrische massaopbouw, het fraaie metselwerk, het robuuste dakoverstek en de zorgvuldige detaillering een gaaf voorbeeld zou vormen van de nieuwe landhuisstijl die in het begin van de twintigste eeuw in Nederland opgeld deed.

Herman Baanders was enige jaren voorzitter van het genootschap Architectura et Amicitia en schreef als zodanig regelmatig in het tijdschrift Architectura.

Over Groot Haesebroek

De bebouwing van de villawijk Groot Haesebroek kwam vanaf het begin van de twintigste eeuw op gang, samen met de ontwikkeling van Park Oud Wassenaar. De N.V. Exploitatiemaatschappij Park Groot Haesebroek, waarvan Wouters directeur was, bracht de kavels van beide parken tegelijkertijd in de verkoop. Vanaf 1910 kwam de verkoop goed op gang. In dezelfde tijd werd het kasteel Oud Wassenaar omgebouwd tot hotel met als idee dat het dienst kon doen als gastenverblijf voor de nieuwe bewoners van de villaparken. De bloeitijd was van 1915 tot 1921

toen maar liefst 52 kavels, voornamelijk langs de Schouwweg, Konijnenlaan en Koekoekslaan, werden verkocht. Het architecten- en projectontwikkelingsbureau Hoek en Wouters ontwierp een groot aantal van deze huizen, waaronder Schouwweg 61 in 1909, Schouwweg 79 'Eikenterp' uit 1910 en Konijnenlaan 29 in 1911. Brandes tekende onder meer Groen van Prinsterenlaan 11 en Schouwweg 107, beide in 1915 en 102 in 1917.

De Konijnenlaan is een lange, licht slingerende weg tussen de Stoeplaan en de Koekoekslaan. De laan kent een hoge concentratie aan hoogwaardige architectuur, waarbij de huizen individueel (niet in een rooilijn) en uniek ten opzichte van de laan gelegen zijn; de laan is anno 2012 de duurste straat van Nederland.

Stedenbouwkundige aspecten

Het huis ligt omringd door een tuin aan een dubbele oprijlaan, die gebogen voor het huis ligt. Het ligt ruim terug ten opzichte van de laan en is evenwijdig aan de laan gesitueerd.

Architectonische beschrijving¹

Het deels onderkelderde bouwdeel uit 1915 bestaat uit twee bouwlagen met een hoog opgetrokken tentdak, dat uitgevoerd is met een zeeg. Aan de voorzijde, ter plaatse van de hoofdentree, is het dakschild doorgetrokken tot aan de entreepartij. Op de nok van het dak bevindt zich een brede, gemetselde schoorsteen. Het pand is in Vlaams verband in baksteen opgetrokken en voorzien van bakstenen sierlijsten. Kozijnen, ramen en deuren, alsmede de luiken en gootbetimmeringen zijn van hout. De roeden, bestaande uit op zijn kant geplaatste vierkanten, geven het pand mede zijn karakter. Aan de linkerzijde bevindt zich de traptoren, die achthoekig is en een met leipannen gedekt, achtzijdig schilddak heeft.

Interieur

Het meesterstuk in de traptoren is in gele verblendsteen opgemetseld. De stenen liggen strak tegen elkaar, waardoor er nauwelijks sprake is van een stootvoeg; de lintvoeg is juist diep terugliggend en relatief hoog. Hierdoor ontstaat een horizontale belijning. Het metselwerk van de 'spil' van de spiltrap is waaivormig, draait mee met de trap en tordeert. De afdekking is van hout; de beëindiging aan de onderzijde is ovaalvormig en de vloer is voorzien van siermetselwerk.

Schuilkelder

De schuilkelder bestaat uit een ruim 11 meter lang en ca. 3,40 meter breed rechthoekig volume dat aan twee zijden te betreden is via een trap. Binnen bevinden zich een gasluis en gasdeur. De kelder is van beton.

Waardstelling

Het woonhuis en de schuilkelder zijn vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische- en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en als onderdeel van de villapark-ontwikkeling van Groot Haesebroek in het bijzonder;
- vanwege de gaaf bewaarde en typerende materiaalgebruik en detaillering van het meestermetselstuk in de toren;
- vanwege de herinnering aan en als onderdeel van de geschiedschrijving over mr. W.J. Geertsema, die een belangrijke rol in de geschiedenis van Wassenaar heeft gespeeld;
- vanwege de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog (schuilkelder in achtertuin) en de Koude Oorlog (bomvrije kelder onder het huis);

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de Konijnenlaan.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 11 juni 2012; mondeling informatie de heer Geertsema (zoon) en mevrouw Geertsema (weduwe van mr. W.J. Geertsema); www.bonas.nl; http://www.biografischwoordenboek gelderland.nl/bio/6_Willem_Jacob_Molly_Geertsema; <http://www.iisg.nl/archives/nl/files/s/ARCH03100full.php>;

Baanders, H.A.J., K.P.C. de Bazel, J.W., Hanrath, H. van der Kloot Meijburg, J.H.W. Leliman, A.W. Weissman, 'Behoud der schoonheid van Nederland', Bouwkundig Weekblad, jrg 30, 23(1910), 284-285;

Bewonersvereniging 'De Kieviet', 'Een eeuw Park de Kieviet 1910-2010', 2010;

Fanelli, G., 'Moderne architectuur in Nederland, 1900-1940', 's Gravenhage 1978, 230-232;

In Memoriam H.A.J. Baanders, Bouwkundig Weekblad, jrg 71, 25-26(1953), 197;

Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;

'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;

Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar, provincie Zuid-Holland, 1993.